

אבות תקנום

תמצית סוגיות ה"דף היומי"

מתוך "דרך ישרה" מסכת יבמות

דפים כב - כט, פרשת לך לך תשע"ה

דרך ישרה תמצית הדף

פסוק דף כב-כג

*קירבה מכל מקום. *החיוכים באחותו. *אחת משתי אחיות ונתקדשה לשנים.

א. דיני קירבה מכל מקום 1. אח, מכל מקום אתי לרבות ממזר, זוקק ליבום שהרי פוטר מיבום, אחיו לכל דבר ליורשו ולהטמא לו, חוץ מאחיו משפחה ועכו"ם שנאמר האשה וילדיה יהיו לאדוניה. 2. בן, מכל מקום לרבות ממזר דדייקינן עיין עליו, פוטר מיבום, חייב על מכתו וקללתו אם אביו עשה תשובה, בנו לכל דבר, חוץ מבנו משפחה ועכו"ם.

ב. לרבנן חייב על אחותו משום אחותו ובת אשת אביו דאיכא תרי קראי באחותו, ולרבי יוסי בר"י רק משום אחותו. ופלוגתייהו בדרשות 1. אחותך היא, לר"י בר"י לחייב אחד בלבד, ולרבנן לחייב על אחותו בת אביו ואמו וקמ"ל דאין מזהירין מן הדין. 2. אחותו משפחה דאין לה חייס, לרבנן מהאשה וילדיה תהיה לאדוניה, לר"י בר"י מבת אשת אביך שיש בה אישות. ואין לומר באיסורים אחרים, דאנוסה ילפינן מבת בנך, חייבי לאוין מאהובה ושנואה, וכריתות ממולדת חוץ אחותך היא. 3. אחותו מעכו"ם דלא שייכא במצוות, לר"י בר"י מהאשה וילדיה, ולרבנן מכי יסיר את בנך משא"כ הכא דהוי בנה ואתי לרבות כל המסירין כר"ש דדריש טעמא דקרא, אבל בן בתו מגוי נקרא ישראל פסול.

ג. אחת משתי אחיות שנתקדשה לאחד 1. נותן גט לכל אחת למ"ד קידושין שאינם מסורין לביאה הווי קידושין, או לכו"ע בהוכרו ולבסוף נתערבו. 2. מת ולו אח אחד חולץ לשתיהן. 3. היו לו שני אחין אחד חולץ ואחד מיבם, ולא איפכא משום אחות זקוקה.

ד. שנים שקדשו שתי אחיות 1. כל אחד נותן ב' גיטין. 2. מתו ולכל אחד יש אח, כל אח חולץ לשתיהן. 3. לאחד ב' אחין, היחיד חולץ לתרוייהו והשני חולץ אחת ומיבם את השניה, וקמ"ל דלא גזרינן תרי אטו חד, וא"א ליבם ברישא משום חשש יבמה לשוק. 4. היו לכל אחד שני אחין, אחד חולץ ואחד חולץ, ואח"כ כל אחד מהשניים מייבם את חלוצת רעהו, וקמ"ל דלא גזרינן שייבמו ללא חליצה, משא"כ גבי ארבעה אחין גזרינן משום זיקה וביטול מצות יבמין. 5. קדמו וכנסו אין מוציאין ואפילו שניהם כהנים, שאולי ייבם את זקוקתו וחלוצה דרבנן.

פסוק דף כד

*הקושיות בכבוד. *לא מקבלים גרים. *הנשען והמקרה.

א. ילפינן מצוה בגדול לייבם, וקם על שם אחיו לנחלה ולא בשמו, וליכא יבום בסריס ואילונית. והקושיות בבכור 1. רק בכור ייבם ולא פשוט, ודחי א"כ לא משכחת לה אשת אחיו שלא היה בעולמו. 2. למעט בכור מאם, ודחי דיבום תלוי בנחלה וזה מן האב. 3. כשאין בכור לא יהא יבום, ודחי דנאמר ומת אחד מהם. 4. דוקא אם מת הקטן ייבם הבכור, ודחי מאשת אחיו שלא היה בעולמו. 5. קדם קטן במקום בכור לא יזכה, ודחי שנאמר יחדיו דהוקשו כל האחים זה לזה. 6. כשאין בכור לא ילכו לגדול האחין, ודחי דומיא דבכור שגדלותו גרמה לו. 7. פשוט שייבם לא יקח את נחלת המת, ודחי שהרי קם על שם אחיו. 8. אמאי נכתב בכור ולא גדול, לגרועותא דלא נוטל בראוי כבמוחזק.

ב. איזה גרים לא מקבלים 1. לשום אישות. 2. שלחן מלכים. 3. עבדי שלמה. 4. אריות. 5. חלומות. 6. מרדכי ואסתר. 7. לימות המשיח. 8. בימי דוד ושלמה, וי"א דכולם גרים הם, ומיהו הנטען על גויה ונתגיירה לא ישאנה משום הרחק ממך עקשות פה.

ג. הנטען על אשת איש והוציאוה מתחת ידו אף אם כנס יוציא, ואיירי לרב בעדים ולרבי בכדי להוציא סגי בכיעור. והשמועות 1. הנטען על אשת איש אם נישאה לאחר ונתגרשה ואח"כ כנסה הראשון לא תצא ובודאי איירי שאין עדים, ולרב התם קמ"ל דאפ"ה לא יכנס לכתחילה. 2. אם יש לה בנים לא תצא אא"כ יש עדים, ובהכי איירי המשנה אליבא דרב, ולא מוקים לה כשאין להם בנים ובלא עדים, דלשון הוציאוה משמע בב"ד. 3. הלכתא כרב דבעינן דוקא בעדים בקלא דפסיק, והלכתא כרבי דסגי מכווער בקלא דלא פסיק, וזהו: ביומא ופלאגא, ולא פסק בינתים, וליכא יראה, וליכא אויבים.

פ"ד ב"ה

*מרשיע עצמו. *לשאת אשה והיתרים.

א. עדות כאשר מרשיע את עצמו 1. מת הרגתו הרגנוהו לא תנשא למעיד, אבל לאחר תנשא משום דבעדות אשה אקילו רבנן דאדם קרוב אצל עצמו ולא משים עצמו רשע, ולרבי יהודה רק בהרגנוהו תנשא דמפרשינן שהיה עם הורגיו. 2. גולן דאורייתא פסול לעדות אשה אף כרבנן, והכא שרי משום דאין אדם משים עצמו רשע. 3. פלוני רבעני לרצוני פסול אף לרבנן, והכא כשר משום דהקילו בעדות אשה.

ב. המקרים ודינם לשאת את האשה 1. המביא גט ואומר בפני נכתב לא ישא, ומא"י ישא דיש כתב שמוכית. 2. אמר מת בעלה לא ישא דליכא כתבא, אבל לשוק שריא כיון דאשה דייקא ומינסבה. 3. חכם שאסר את האשה על בעלה בנדר לא ישאנה ואם התירה שרי, וזהו ביחיד מומחה. 4. מאנה או חלצה בפניו ישא, דבעי ב"ד ג', וסגי אף בשתיים.

ג. ההיתרים לשאת 1. כנס לא מוציא, דמשום רננה לא מפקינן. 2. היו להם נשים ומתו. 3. נתגרשו אם לא היתה קטטה, או דארגילה היא. 4. נישאו לאחרים ונתאלמנו או נתגרשו. 5. לבניהם אף דלא בזיו או לאחיהם, אבל הנטען מן האשה אסור בקרובותיה כיון דנשי לגבי נשי שכיחן וכן כיון דגברי קפדי הואיל דשכיבתן אוסרת.

הדכן עלך פרק שני – כולל, פרק שלישי – ארבעה אחין

פ"ד ב"ז

*אחיות שנפלו. *חליצה לצרות. *לחזור להתירה.

א. נפילה באחיות יחד לחליצה 1. שתי אחיות שנפלו יחד לפני שני אחין חולצות ואם קדמו ונכנסו

מח' ב"ש וב"ה אם יקיימו או יוציאו ולר"ש לכו"ע יקיימו, וטעמא שאין לייבם משום דיש זיקה או שמא ימות האחד ותתבטל מצות יבמין. ואמרינן דבשלש אחים ודאי איכא ביטול, ובחמשה אחין שרי דלא חיישינן למיתה דתרי. 2. שלש אחיות שנפלו לפני שני אחין, לרב כל אחד חולץ לאחת ואמצעות חולצת משתייהם, ואפילו נפלו בזה אחר זה וכמ"ד ולמ"ד יש זיקה. ולשמואל אחד חולץ לכולן והיינו לאמצעות, או דמהני לכולן דבעינן חליצה מעליא רק כדי לפטור את צרתה.

ב. לשמואל יש לחלוץ לצרות ולא לאחיות, וכן צרות עדיפי מבעלת גט ובעלת מאמר. ומפרשינן 1. לדברי האומר אין זיקה חלץ לאחות השניה לא נפטרה צרתה, וקאמר אם התחיל באחיות לא יגמור בצרות דאדם אסור בצרת קרובת חלוצתו, אבל התחיל בצרות יגמור אף באחיות דמותר אדם בקרובת צרת חלוצתו. 2. למ"ד יש זיקה, לא אלימא זיקה לעשות צרה כערוה. 3. כב"ש שמתירין לייבם את הצרות, ואליבא דר"י בן נורי שתיקן שיחלצו ואמרינן דאחריו חזרו ותיקנו כן.

ג. שתי אחיות יבמות שנפלו יחד ואח"כ מתה אחת מהן, לרב חזרה להתירה הראשון ולרבי יוחנן היכא שלא יכל לייבם בשעת נפילה נאסרה עליו לעולם, ומקשינן משתי אחיות שנפלו לפני שני יבמין ששתייהן חולצות ולא אמרינן שאחד יחלוץ ואידך שריא לשני וא"ל דאינה משנה. וליכא לתרוצי 1. חדא חולצת, דאמרינן חולצות. 2. חולצות דעלמא, שנא' אלו. 3. בחלץ קודם לראשונה, דקאמר חולצות לכתחילה. 4. גזירה שמא יחלוץ לראשונה, מלשון ולא מתיבמות ש"מ דלא שייך כלל. 5. שמא ימות, אשכחן דרבי יוחנן לא חייש. 6. אליבא דרבי אליעזר שמי שנאסרה שעה אחת אסורה לעולם, רק הסיפא היא דברי ר"א. 7. שנפלו בבת אחת וכריה"ג דאפשר לצמצם, לא סתם לן תנא כוותיה. 8. בלא ידעינן מי נפלה ברישא, אמאי אם כנסו יוציאו.

פדף בח- בט

*הצריכותא בצרות. *צרות בזיקה. *מאמר לב"ש.

א. הכפילות בדיני הצרות, אמאי צריכי ומאי קמ"ל 1. אחותה כשהיא יבימתה, הכא איכא למיגזר כיון שיש אח שני, והתם ליכא שני דמוכח. 2. איסור מצוה, התם לחודה והכא עם אחותה, ולא מתייבמת כיון דמדאורייתא הויא זקוקתו. 3. אחת אסורה על זה, הכא ליכא שני דמוכח, והתם ליכא תרווייהו מוכחי אהדדי. 4. זוהי שאמרו למעט איסור מצוה לתרווייהו, וקמ"ל דאף דליכא למגזר משום שני לא העמידו חכמים איסור מצוה במקום ערוה.

ב. דעת ר"ש בצרות בזיקה 1. שתי אחיות שנעשו צרות בזיקה, לר"ש פטורות לגמרי שנאמר לצרור, ולרבנן חולצות. 2. היתה אחת מהן איסור ערוה עליו מותר באחותה, איצטריך לר"ש דלא גזרי משום שתי אחיות דעלמא דפוטר לגמרי. 3. איסור מצוה וקדושה חולצות אף לר"ש גזירה משום אסור מצוה דעלמא, ובערוה לא גזרי כיון דגמירי לה ויש לזה קול.

ג. מאמר לב"ש קונה, והדינים 1. לל"ק קונה לדחות בצרה בלבד מדלא מהני לעשות מאמר ולקנות ודחי לעולם קונה קנין גמור ודווקא מאמר דהתירא. ולל"ב דוחה ומשייר ומייתי מדלא מהני לעשות מאמר ולדחות, ודחי דרק יבמה שראויה גם לחליצה ראויה למאמר. 2. בעי אי מאמר עושה אירוסין או נישואין, ואמרינן דלגבי ליורשה ליטמא ולהפר נדריה הרי ליכא אף בארוסה דעלמא, אלא בעי האם צריכה מסירה לחופה כיון דיכול לייבם בעל כרחא או דהזיקת יבום פרחא ע"י עשיית המאמר. 3. מייתי דלר"א יבם מיפר לשומרת יבם ואפילו עוד אחים וזהו בעשה מאמר ואליבא דב"ש וש"מ מאמר עושה נישואין, ודחי דלמא עושה אירוסין ומיפר בשותפות וקשיא מלשון יפר, אלא בעמדה בדין ופסקו לה מזונות משלו ומשום שנודרת על דעתו.

שאלות לחזרה ושינון

- א. דיני קירבה מכל מקום (2)
 ב. המח' בחיובים באחותו, ופלוגתייהו בקראי (3)
 ג. דין אחת משתי אחיות שנתקדשה לאחד (3)
 ד. שנים שקדשו משתי אחיות (5)
 א. דיני בכור ביבום והקושיות (8)
 ב. איזה גרים לא מתקבלים (8)
 ג. דיני ההוצאה בנטען והשמועות (3)
 א. עדות כאשר מרשיע את עצמו (3)
 ב. המקרים ודינם לשאת את האשה (4)
- א. ההיתרים לשאת (5) הדרן!
 ב. פרק שלישי- כיצד
 א. נפילה באחיות יחד לחליצה (3)
 ב. דברי שמואל בצרות ומאי קאמר (3)
 ג. המח' במתה אחת מהאחיות והקושיא מהא
 ד. דשתיהן חולצות (8)
 א. הכפילות בדיני צרות, ומאי קמ"ל (4)
 ב. דעת ר"ש בצרות בזיקה (3)
 ג. דיני מאמר לב"ש (3)

הושלמה סדרת "דרך ישרה" על כל הש"ס! יצאו לאור בס"ד מסכתות:

מכות שבועות	יבמות	ברכות עם מחודדין בפיך.
עבודה זרה הוריות	כתובות	שבת מהדורה חדשה.
מחודדין בפיך	נדרים	עירובין
זבחים	נזיר סוטה	פסחים
מנחות	גיטין	שקלים ר"ה
חולין	קידושין - עם תורתך שעשועי,	יומא
בכורות עם הקדמות ומושגים	סימני הדין, ותוספתא	סוכה
ערכין-תמורה	בבא קמא	ביצה תענית
כריתות-מעילה	בבא מציעא	מגילה-פורים עם מדרש,
נדה	בבא בתרא א-ב	תוספתא, ותמצית מחזיר יין לרמ"א
	סנהדרין א-ב עם "יש סדר	מו"ק חגיגה
	לגמרא" ותמצית כל המסכתא.	

ניתן להשיג: בטל' 054-8479220, ת.ד. 5053 בני ברק, yesodot100@gmail.com מחיר: 5 ₪.

חיבורים נוספים מבית "דרך ישרה":

נשיח בחוקין 1270 מצוות לפי כל השיטות של מוני תרי"ג המצוות.	שירת ישראל - סוגיות מסכת ב"ק.	באהבת תשגה תמיד - שיחות באהבת תורה ודרכי זכירתה מהגאון רבי בונים שרייבר שליט"א.
בחקותין אשתעשע - על תרי"ג מצוות, לשיטת בה"ג ואזהרות ר"ש אבן גבירול.	קיצור חודים מנוקד ומסודר.	איזוהי דון ישרה - כיצד ללמוד לשנן ולזכור, עם הכנה למסכת מכות.
עתים לתורה - לוחות ללימוד יומי לכל יהודי, עם הרב מרדכי גנוט שליט"א.	קיצור אלשין רות	הקדמות ומושגים - סדר קדשים, ובקרוב בס"ד על סדרי זרעים וטהרות.
	קיצור אלשין אסתו	
	קיצור אלשין איכה	
	בקרוב בס"ד על שה"ש וקהלת.	

ניתן להצטרף לקהל הקוראים,

ולקבל את העלון במייל

לפרטים תגובות והערות:

yesodot100@gmail.com

~108~

המערכת